

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Vojni tajnik na odsekovi seji.

PODAL JE ZAUPNE INFORMACIJE O SVOJEM POTOVANJU.

Armada proračunska predloga je bila zadržana do tajnikovega povratka.

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker je podal odseku za vojaške zadeve zaupno poročilo o svojem potovanju na bojišče. O stal je na odsekovi seji ves dopoldan.

"Lahko poveste," je izjavil, ko je vstopil v odsekovo sobo, "da sem tukaj radi informativnega pogovora o razmerah, ki so jih našli v Franciji. Lahko gnete tudi daleč glede združene kontrole avstrijskih armad in sangvističnega in trdnega zaupanja v uspeh vojne, kot vam je drago."

Vsi člani odseka so bili navzoči pri prvem sestanku vojnega tajnika s katerikoli kongresnim delom po njegovem povratku iz Francije. Kljub temu, da ni bil, da pride na dnevni red pranje o velikosti armade, so se predsednik Dent in njegovi tovariši izvedli njegovo mnenje v tej zadevi in sprejeti njegovo priporočila. Proračunska predloga za armado je bila zadržana par mesecev, ker so čakali na vrate vojnega tajnika. Priporočila vojnega tajnika bodo kmalu predložena in vojni departament je pripravlja.

Kongresnik Schellenberger iz evropske je izdelal predlogo, po kateri bodo vojaški dolžnosti poddelni vsi moški v starosti od 31 do 40 let. Mr. Schellenberger se predloži predloge, ker čaka na vojnega tajnika o nji.

Informacije, da so Američani ubili nad 200 mož, Nemci pa 300 in 400 mož v bojih pri Meuse, severozahodno od Antverpa, razumejo tako, da je to po besedam generala Pershinga, ki ga naj sedaj v vojnem departamentu.

V ponedeljek se je izvedelo, da je prejel poročilo generala Pershinga, toda uradniki so odklonili, da ga objavijo ali komentirajo. Nekateri menijo, da vojni tajnik čaka še na detajle, toda drugi sodijo, da je nameraval razboglavo poročilo predložiti seku za vojne zadeve.

Fakt je, da je vojni tajnik končal z odsekom in da so informacije zaupne, ki jih je podal odseku. Dokler ne bodo te informacije objavljene uradno, bo vse misli o tej konferenci, ali pa iz misli uganjanje, kar bodo prinesli nek časnikaške fantazije, ki je ni zelo živa, kadar se časniki vsi kosajo med seboj, kdo bo povedal čitateljem nekaj novega.

NEPRIJETEN SESTANEK Z MEDVEDOM.

Seattle, Wash. — V severnem okraju Washingtonu se je velik medved dalj časa klatil po šumih. Šumar ga je zagledal in je bil nanj nekaj strelcev iz puške 22 kalibra.

Medved se je zagnal proti šumarju, ki je spustil puško na tla in prišel bežati okoli bajte. Tekla je parkrat okoli in ko se je medved hipno ustavil, mu je šumar prišel med tace. Posledica je bila, da je medved zlomil šumarju par rebra in ga porinil v vodnjak. Po tem šumu je medved zapustil pozorišče boja, kar kaže, da je vodnjaka prišel šumar in stekel hitro v bajto, da se ne seznanja še enkrat z medvedovimi tacami.

ŽENSKA NA ŽELEZNISKEM KRIŽIŠČU.

Vanwert, O. — William Slagle je peljal s svojo ženo in 12-letnim sinom Gaylordom z avtomobilom domov, ko ga je na Pollockovem križišču pennsylvanske železnice ujel vlak in tresel s takšno silo v avtomobil, da se je razpadel in so bili vsi trije ubiti.

Obravnava proti članom I. W. W. napreduje.

POROTNIKI NAJBRŽ JE IZBRANI, PRICE DOŠLE V CHICAGO.

Nagovor zagovornika na porotnike bo trajal ves dan.

Chicago, Ill. — Ko te vrstice odhajajo v tisk, je že mogoče izbrana porota, pred katero se bo vršila obravnava proti 113 obtoženim članom I. W. W.

Frank K. Nebeker, pomožni zvezni pravdnik, ki vodi obtožbo, je dejal, da lahko svojo začetno adresso konča v dveh urah. Geo. V. Vanderveer, glavni zagovornik obtožencev, je izjavil, da bo porabil za nagovor na porotnike ves dan.

Prve priče za zveznega pravdnika so prišle v Chicago že v torek, da so pripravljene pričati v sredo. Zvezni pravdnik pričakuje, da dokažejo propagandistično delo članov I. W. W. Prvih priče je petnajst in zvezni pravdnik upa, da jih zasliši v poldruge dnevu. Ko bo identifikirano propagandistično delo, bo zanešeno v zapisnik, kar bo po sodbi mr. Nebekerja vzelo en teden ali dva.

Mr. Vanderveer, zagovornik obtožencev, bo nasprotoval identifikaciji propagandističnega dela. Opiral se bo na to, da so bili dokumenti zaseženi nepostavno. Skliceval se bo na razsodbo najvišjega zveznega sodišča, ki jo je podalo najvišje sodišče v zadevi dokumentov in listin veleposlaništva, ki jih je hramil mr. Veeder v svoji varnostni shrambi. Odkar je bila izrečena razsodba najvišjega sodišča v tej zadevi, se pri mr. Vanderveerju utrjuje vedno bolj prepričanje, da so bili dokumenti in listine I. W. W. nepostavno zasežene. Zvezni pravdniki pravijo, da jim to prepričanje ne dela skrbi, ker je sodnik Landis že enkrat razsodil o tej stvari.

DEHAL LINČALA ZAMORCA.

Lexington, Tenn. — Berry Noyes, zamorec, je ustrelil šerifa W. E. McBrida v tukajšnji okolici. Šerif je hotel aretirati zamorca, ker je kršil prohibicionistično državno postavbo. Zamorca so aretirali in odgnali v okrajni zapor. Kmalu se je zbrala pred ječo velika drhal, ki je vdrila vanjo, prignala iz nje zamorca in ga obesila na dvorišču. Mrtvega zamorca je odnesla drhal s sabo na mesto, na katerem je bil šerif ustreljen in ga tam sežgala.

Monroe, La. — Tukaj so za krivkarini neznanci izrgali zamorca Clyde Williamsa pomožnemu šerifu na McClainovi plantaži, ki je bil obtožen, da je streljal na železniškega agenta C. L. Thomasa na postaji Missouri Pacific železnice v Pawndalu, La., z namenom, da ga ustrelji. Neznanci so odgnali zamorca v šumo in ga obesili.

19-LETNI FANT OBOŽEN UMORA.

Evansville, Ind. — Tukaj so aretirali 19-letnega Ovala Thomasa na obtožbo, da je umoril svojega 55-letnega strica Olivera Thomasa, bivšega poštarja v Dodgu, Ind. Fantu so odgnali v okrajni zapor v Carnelton, kjer so ga pridržali, ne da bi mu dovolili položiti varščino.

Fant trdi, da je nedolžen. Šerif je našel krvavo srajco na njegovem domu.

MCDONOUGH NI BIL MLAČNEŽ, PRAVI NJEGOV BRAT.

Chicago, Ill. — Anthony McDonough, brat Jamesa McDonougha, ki je ustrelil svojo ženo in izvršil samomor, izjavlja, da ni reš, da je njegov brat bil mlačnež in da je ustrelil svojo ženo, ker ni hotela podpisati petelice za oprostitve od vojaške službe. Domaš prepri in nagla jeza so po mnenju brata povzročila dramo.

Drama v sodnijski dvorani.

INDIJEK UBIL INDIJCA KONCEM OBRAVNAVE.

Zvezni maršal Holohan ustrelil morilca na mestu.

San Francisco, Cal. — Ram Čandra, indijski časnikar in revolucionar, je bil ustreljen na zveznem sodišču, pred katerim se vrši obravnava radi zanesenja revolucije v Indiji. Ustrelil ga je Ram Singh, njegov rojak in sobošteneec. Medtem, ko je Singh držal v roki še avtomatični samokres, ga je ustrelil zvezni maršal James B. Holohan, ki je streljal prek dvorane in čez glave advokatov pri mizi.

V krogih zveznih uradnikov sodijo, da si je Ram Čandra pridržal imeček za svojo uporabo, ki mu ga je Ram Singh izročil, da ga porabi za revolucionarne namene. Čandra in Singh sta z drugimi tridesetimi obtoženci obtožena zate, ki je imela namen podžgati revolucijo v Indiji.

Ram Singh si je izbral zadnje ure obravnave, da izvrši svoje maščevanje. Ves čas pri obravnavi se je obnašal tako razburljivo, da so obtožence vsaki dan preiskali, preden so stopili v sodnijsko dvorano, če imajo orožje pri sebi.

Na eni strani dvorane so sedeli obtoženci, na drugi strani pri porotniških klopih je stal maršal Holohan. Ram Čandra je vstal in šel na drugo stran dvorane. Dvignil se je v sedežu tudi Ram Singh in pričel streljati. Čandra se je opotekel in padel mrtvec na tla. V tistem trenutku je padel tudi Singh, kajti Holohan, zvezni maršal, je oddal nanj strel od drugega konca dvorane. Kroga je zadel Ram Singha v tilnik.

Vojaki, ki so tam na straži, odkar je obravnava, so takoj zastražili vse izhode. Sodnik Van Fleet se je hitro vrnil v sodnijsko dvorano in odredil, da pridre vse obtožence in da se drugi odstranijo iz dvorane.

Ko je bil red v dvorani, je sodnik pričel z ispravevanjem, ki je dognalo, da je Ram Singh dobil orožje pri dopoldanskem oddihu, ko je stopil za trenutek na hodnik.

Ram Čandra je bil najbolj znan Indijec v Združenih državah, odkar je Har Dyal pobegnil iz Amerike v Švico. Bil je obtožen, da je kršil nevtralnost, in položiti je moral poročilo.

Ram Čandra in Ram Singh, glavna junaka v drami, ki se je odigrala v sodnijski dvorani, sta bila obtožena v Chicagu, toda pred sodišče nista prišla. To izjavo je podal zvezni pravdnik Clyne. Ram Čandra je nastopil pri zadnji obravnavi v Chicagu proti indijski zarotnikom kot priča.

Ram Singh je brat Johna Singha, ki je bil pri obravnavi v Chicagu obtoženec, pri obravnavi v San Franciscu pa priča za zvezno pravdnikstvo. Tam se mu je omražil duh vladnega duševnega dela pri obravnavi.

GROŽIL JE MILJONARJU.

Detroit, Mich. — 35-letni John Olejnik se je moral zagovarjati pred zveznim komisarjem na obtožbo, da je pisal list milijonarju in avtomobilskemu tovarnarju, v katerem je grozil njemu, njegovi družini in njegovemu bratu Horaceu E. Dodgu.

Po izjavi uradnikov je Olejnik pisal tovarnarju, da naj povisla mezdlo delavcem v tovarni Dodge Brothers.

LADJI OBTICALI V LEDU.

Rochester, N. Y. — Buffalo, Rochester & Pittsburgh plav za železniške vozove št. 1 na potu v Rochester obtical v ledu, kjer je tičil plav št. 2.

VREME.

Danes oblačno v Illinoisu, v temperaturi ne bo spremembe; vetrovi vzhodni. Solčni vzhod ob 5:55; solčni zahod 7:41.

Kampanja za zadolžnice svobode v polnem tiru.

TRTJEGA POSOJILA SVOBODE JE PODPISANEGA 55%.

Slovenci udeležite se shodov in manifestacij dne 26. aprila.

Chicago, Ill. — Po zadnjem napotju oficielnega poročila je v Chicagu prodanih za \$65,636,000 zadolžnic tretjega posojila svobode. To ocenitev je podal A. F. Kramer, izvršujoči tajnik Čikaškega odbora za posojilo svobode. Oficielno poročilo za mesto in distrikt ni bilo izdano.

Med tujezemskimi narodi je bilo prodanih za \$1,878,150 zadolžnic svobode in naslednja tablica nam pokazuje, koliko zadolžnic so kupile posamezne narodnosti.

Nemci	\$2,106,650
Poljaki	1,750,000
Čehi	1,600,000
Židje	1,400,000
Italijani	1,280,000
Grki	1,100,000
Švedi	600,000
Jugoslovani	530,000
Madžari	300,000
Rusi	300,000
Litvinci	271,000
Danci	150,000
Francozi	125,000
Norvežani	100,000
Armenci	90,000
Rumunci	80,000
Belgtjci	40,000
Švicarski	20,000
Sirci	15,500
Japonci	4,000

Felix J. Streykmans, ravnatelj tujezemske jezikovne divizije, je dejal, da ceni, da narodi, ki govorijo tujezemske jezike, kupijo za \$30,000,000. Preden bo kampanja končana, bo ta vsota podvojena. Grki so percentuelno kupili največ zadolžnic svobode, kajti na vsako osebo — moža, ženo, otroka, grške narodnosti pride povprečno \$35.

Včeraj je govoril v Chicagu zakladniški tajnik McAdoo. Shod je bil obdržan v auditoriju in je bil dobro obiskan.

Iz vseh Združenih držav prihaja ugodna poročila o prodaji zadolžnic svobode. Povsod se vrše manifestacije za tretje posojilo svobode. Največje manifestacije se bodo vršile dne 26. aprila, ki ga je predsednik Wilson proglasil s posebno proklamacijo za Dan svobode.

V Chicagu bodo v petek dne 26. aprila zaprte vse ljudske šole in javni uradi. Najbrž bodo temu v zvezi sledile vse mestne občine v Združenih državah.

Slovenci ne pozabite sklicati shodov za dne 26. aprila t. l. V vsaki slovenski naselbini, v katerih so slovenske organizacije, naj se vrši vsaj po eden shod, kjer pa potrebe zahtevajo več shodov, naj se vrši toliko shodov, kot jih zahtevajo razmere.

Poročila, ki jih dobiva zvezno zakladništvo v Washingtonu, naznanjajo, da zadolžnice svobode se niso šle nikdar tako hitro izpod rok, odkar so Združene države stopile v vojno. Obširna in vztrajna kampanja za prodajo zadolžnic svobode je prinaša sadove. Vsa znamenja kažejo, da bodo mnoge mestne občine, države in distrikti do koncem tedna dosegli določeno minimalno vsoto, v prihodnjem tednu bodo pa pričeli že s kampanjo, da podpišejo več, kot je bilo zanje določeno.

Do torka zvečer je bilo podpisanih zadolžnic svobode za \$1,657,678,800, ali 55 odstotkov. V tem poročilu ni naznanila o veliki vsoti iz dallaskega distrikta, ki je došlo v Washington po zaključku poročila.

SERIF STRAŽI VOZ Z OPOJNO PIJAČO.

Greensburg, Ind. — Železniški voz, naložen z opojno pijačo, ki ga je šerif zaplenil v Horacu, je sedaj zastražen in šerif čaka na sodnijski odlok, da z njim razpolaga.

Pred novo veliko bitko na zapadu.

Novi nemški napadi v Flandriji.

Angleži izvršili uspešen napad z morja na Ostend in Zeebrugge.

London, 24. aprila. — Nemci so v prejšnji noči z veliko silo napadli angleško-francoske pozicije v Flandriji, ki so se pa hitro razblinili pod ognjem zavezniške artilerije. Napadi so bili brez uspeha. Tako javlja danes angleški vojni stan.

Na fronti med rekama Somme in Avre blizu Alberta se razvijajo močni sovražni napadi, ki so še v tiru. Ljuto topniško bojevanje se vrši v ostalih krajih Flandrije in Pikardije. Sinoči je bila huda topniška bitka severno od Bethuna in v okolici Bailloula.

Uradno poročilo, ki je bilo izdano sinoči, se glasi:

"Lokalna operacija, ki so jo izvršile naše čete vzhodno od Roheca, se je obnesla v polni meri. Čete so izravnale svojo črto z osvojitvijo manjših postojank in vrhutega so ujele 120 mož in vplele več strojnih pušk. V okolici Meterena smo tudi izločili naše postojanke, ujele večje število Nemcev in vplelili štiri strojne puške. Sovražna artilerija je razvila veliko delavnost v okolici Villers-Bretonneuxa."

Pariz, 24. apr. — Uradno poročilo danes, da so Nemci pričeli silovito bombardirati francosko-angleške pozicije v Pikardiji. Najljutejši topniški ogenj je med rekama Somme in Avre, vzhodno od Amiensa in v okrožju Hangarda in Villers-Bretonneuxa.

Sinoči je vojni stan poročal: "V sekciji Hangard-en-Santerra (južnovzhodno od Amiensa) in v okolici zapadno od Noyona se je vršila ves dan topniška bitka, toda infanterijskih napadov ni bilo."

Berlin čez London, 24. apr. — Zadnje poročilo nemškega generalnega štaba: "Artilerijski dvo-boji in lokalne infanterijske operacije se ponavljajo začano, drugače je bojevanje precej omejeno. Britiška infanterija je bila precej aktivna med Lensom in Albertom. Ogledni oddelki, ki so se na več krajih približali našim črtam, so bili vrženi nazaj. Sovražnik je hotel večer reokupirati izgubljene postojanke severno od Arrasa in na obeh straneh ceste Bolsecourt-Aveluy, na katere je ponovil več napadov, toda poskus se ni obnesel. V zadnjih dveh dneh smo zbili na tla trideset sovražnih eroplanov."

London, 24. apr. — Kakor javlja s fronte, bodo Nemci še enkrat poskusili z ofenzivo na zapadu. Prihodnji naval menda pride v srednjo sedanje bojne črte, to je med Albertom in Arrasom. V tem okolišču je sovražnik že nekaj dni najbolj delaven; avijatiki opazajo živahno gibanje čet in transportov. Obenem so aktivne tudi angleške čete na tej fronti in večina lokalnih operacij, o katerih javljajo v zadnjih osemindesetih urah, je bilo izvršeni na omenjeni črti.

Francozi pobili moštvo velikega topa.

London, 24. apr. — Popoldanska poročila iz Pariza se glase, da je dobro namerjena granata iz topa francoske baterije, ki se je nekaj časa ukvarja z bombardiranjem velikega nemškega kanona, iz katerega streljajo v Pariz, končno zadelo sovražno topniško gnezdo in ustrelila topničarje.

Dejstvo, da je osemindeset ur ni padla nobena granata v Pariz, potrjuje gornjo vest.

Velik uspeh angleškega napada na nemške submarinske baze.

London, 24. apr. — Nadaljšna in podrobnejša poročila o drzovitem napadu angleškega brodograja na nemška submarinska pristanišča v Ostendu in Zeebrugge na

obali Belgije, ki je bil izvršen v torek zjutraj, pokazujejo, da je imel napad velik uspeh.

Najhujši boj je bil v Zeebrugge, kjer se je izkrcala na suho partija mornarjev in pomorščakov iz križarke "Vindictive" in prišla pod ljut ogenj nemških obrežnih baterij. Več priča potrjuje, da so Nemci vpili: "Američani, to so Američani!" ko se je križarka bližala pomolu. Pri tej operaciji na suhem so imeli Angleži velike izgube in častnik, ki je vodil napad je bil ubit.

Angleži so uničili vse sovražne topove na velikem pomolu v Zeebrugge, razstrelili veliko zalogo municije in zaprli izhod iz kanala, ki drži v Brugae. Kanal so zaprli s tem, da so pred vhom razstrelili in potopili dve stari križarki, ki sta bili napolnjeni s cementom; tri take križarke so pa potopili v pristanišču Ostenda. Vseh pet starih križark, ki so po izjavi Geddesa, prvega lorda admiralitete, stare od dvajset do trideset let, je dospelo na določeno mesto, kjer so jih potem razstrelili.

Iz Doverja poročajo, da se je tamkaj vrnila britiška križarka, ki se je vdeležila napada, v zelo poškodovanem stanju. Ladja ima ves krov razdrapan in vsi mornarji so bolj ali manj ranjeni; ladja je pripeljala tudi mnogo mrtvih. Kanonada na pozorišču boja je bila tako silna, da so se tresle hiše v Doverju in drugod na angleškem obrežju. Iz Zaeland javljajo, da so povli iz angleških ladij uničili več nemških baterij v Ostendu in Zeebrugge. Napad je prišel o polnoči in nemške baterije so grmele neprenehoma do dveh zjutraj. Nemci so morali izstreliti najmanj 3000 do 4000 granat.

Dva angleška razruševalca sta priplula naravnost v Brugaeški kanal v Zeebrugge in razstrelila ograjo v pristanišču. Križarka "Vindictive", iz katere se je izkrcala četa pomorščakov na pomol, je bila opremljena s ognjemernimi aparati, iz katerih je brizgala dolga baklja ognja na akvadukta s strelivom in drugim vojnim materijalom v bližini obrežja.

Pristanišče v Zeebrugge je vedno važnost kakor v Ostendu in zato je bila tam tudi večja škoda. Nemci bodo zdaj morali odstraniti potopljene križarke v pristanišču in poglobiti kanal, ako bodo hoteli operirati s potapljaškimi po svoji stari navadi iz teh poročil.

Napad se smatra najdrzovitejšim in najznamenitejšim, kar so jih izvršili Angleži v tej vojni, kajti njihove ladje so se same prebrede široka polja mornarjih min, temveč so prišle prav blizu obrežnih baterij predno jih je sovražnik opazil. Križarka "Vindictive" je bila samo še pol milje od pomola, ko so Nemci oddali prvi strel. Napadalna flotila se je približala zagnjena v popolno temo in razen tega se je savila v umetni dim; šele ko so Nemci dali nevarnostni signal in razsvetlili pristanišče z žarečimi granatami, se je prikazala angleška flotila prav pred nosom sovražnika.

Washington, 24. apr. — V krogih ameriške mornarice so z veseljem pozdravili vest o uspešnem napadu angleškega lahkega brodograja na nemška submarinska pristanišča v Belgiji. Tukaj pravijo, da je vsekakor ameriški podadmiral Sims sodeloval pri načrtu za napad. Višji častniki ameriške mornarice so že pred se-

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$8 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$8 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

3657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4638.

Datum v oklepaju n. pr. (Marca 30—18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrežite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MADŽARSKI MOGOTCI NISO NIČ BOLJŠI OD AVSTRIJSKIH IN PRUSKIH NASILNIKOV.

Ogrski kabinet je resigniral. Tako je sporočil brzojav, ki je zamočal detajlirane vzroke, ki so povzročili, da so ogrski ministri rekli, da nočejo več biti ministri. Brzojavka le toliko govori, da je padec ministrstva zakrivila predložena volilna reforma. To je vse, kar je izvedela javnost zunaj mej centralnih sil. Če je padec ministrstva povzročila madžarska aristokracija, ki smatra vsako razširjenje volilne pravice za poseganje v njene pravice, ali če je ljudstvo strmoglavilo madžarsko ministrstvo, ker je volilna reforma nazadnjaška in prikrojena v korist privilegiranim slojem, ne pove brzojavka. Padec ogrskega ministrstva je zavrt v temo in čakati bomo morali, da pridejo prek meje bolj detajlirana poročila, da izvemo, kdo je strmoglavil ministrstvo.

Volilna pravica je madžarskim mogotcem in aristokratom vedno služila, da so držali k tlom druge narode in madžarske delavce v državni polovici onkraj Litve. Volilna pravica v ogrski državi bi se prav lahko imenovala volilna krivica, ki je bila sankcionirana od ogrskega parlamenta privilegijev, da ostanejo narodi oropani vseh pravic in vlada neomejeno madžarska aristokracija v družbi parvenujev, ki so z ljudskim izkoriščanjem nagromadili ogromna premoženja.

Madžari tvorijo manjšino v ogrski državni polovici, toda aristokracija je madžarska. Ta aristokracija pa hoče na vsak način, da ostane večina mandatov osigurana madžarskim poslancem. Kajti, če dobi ogrska država pravično volilno reformo, ki razdeli mandate pravično med narode na Ogrskem, potem zgubi zanesljivo madžarska aristokracija tisti vpliv na državne posle in usodo države, ki ga je izvajala do sedaj. Rumunske, srbske, hrvaške, nemške in slovaške aristokracije ni na Ogrskem. In če je na Ogrskem nekaj aristokratov, katerih predniki niso bili Madžari, so ti aristokratje tako pomadžarjeni, da se čutijo Madžare in imajo enake politične in gospodarske interese s svojimi madžarskimi aristokratskimi tovariši.

Ljudem, ki so se brigali za dogodke v državi onkraj Litve, je znano, s kakšnimi nasilnimi sredstvi so na Ogrskem pomadžarjevali Slovence, Slovake, Hrvate, Srbe in Rumunce. Znano je, da so bili Prusi mojstri v germaniziranju Poljakov. Ali če smo odkritosrčni, moramo reči, da so madžarski mogotci prekosili Pruse pri raznarodovanju tujih narodov. Še koncem minolega stoletja so izkazovali, da živi na Ogrskem do 8,000,000 oseb, ki govore madžarski jezik, ki pa niso vse madžarske narodnosti. Zadnjih petnajst let so prihajale v javnost tožbe, da porodi v čistokrvnih madžarskih družinah nazadujejo. Z drugimi besedami bi rekli, da madžarski narod izumira, ker umrje več Madžarov kot se jih rodi. Kasnejša statistika izkazuje, da živi na Ogrskem 10,000,000 oseb madžarske narodnosti in 11,000,000 oseb drugih narodnosti. Kako je bilo mogoče, da so se Madžari pomnožili, je seveda uganka za vsakega, ki mu ni znan sistem pomadžarovanja in način, po katerem se vrši ljudsko štetje na Ogrskem. Ljudje, katerim so znane ogrske razmere, vedo, da je ogrska uradna statistika, nanašajoča se na ljudsko štetje, lažnjiva. Kljub tej lažnjivi statistiki, ki jo je izdala madžarska vlada, so Madžari v manjšini v primeri z drugimi narodi v državi onkraj Litve. Na podlagi te lastne statistike je bilo pričakovati, da nova volilna reforma razdeli tako mandate, da jih odpade manj na Madžare kot na druge narode. Zgodilo se ni tako. Madžarski mogotci so izdelali volilno reformo, ki daje Madžarom 62.6% mandatov, Nemcem 12.5%, Srbom, Hrvatom, Slovkom in Rumuncem pa 24.9% mandatov, dasiravno tvorijo štirideset odstotkov prebivalstva na Ogrskem. Medmurski Slovenci, ki žive na Ogrskem ob meji Stajerske in so včasih segali notri do Velike Kaniže, pa ne pridejo niti v poštev.

Tako volilno krivico imenujejo madžarski nasilniki in mogotci splošno, enako volilno pravico in zdi se jim, da so strašno veliko žrtvovali od svojih predprav, če to

krivico vsilijo narodom na Ogrskem kot volilno reformo.

In s tako krivico stopajo madžarski mogotci pred narode na Ogrskem v kritični uri, ko so sinovi teh narodov na njih povelje izkrmavali na bojiščih. Če kdo pričakuje pravice od madžarskih mogotcev, dokler imajo oni moč odločati o usodi narodov na Ogrskem, se moti.

Ogrska država je umetno sestavljena kot Avstrija. V Ogrski se nemadžarski narodi ravnotako počutijo kot v ječi. Taka sestava ne more obstati, ker je za milijone ljudi hujša od ječe. In če hočemo, da bodo narodi, ki danes žive v državni polovici onkraj Litve, sami odločali o svoji usodi in se uresničijo besede predsednika Wilsona, da se narodu ne sme vsiliti vlade, ki je ne mara, mora biti moč madžarskih mogotcev ravnotako zdrobljena kot avstrijskih grofov, knezov in nadvojvod in pruskih militarističnih avtokratov. Da se to izvrši, morajo zmagati Združene države in njeni zavezniki v svetovni vojni. Le poraz centralnih avtokratov in militaristov prinese svobodo tlačnim narodom na Ogrskem.

DOPISI.

Akron, O. — Malokdaj pošlje kdo kak dopis iz Akrona, O., četudi bi se dalo večkrat lahko kak "kupček" novic iz naše nasebine. Slovencev tu ne živi mnogo, pač pa je več drugih Jugoslovancev, posebno Hrvatov. Slovenci so večinoma zaposleni v tovarnah, kjer se izdelujejo izdelki iz kavevka (gumija), ki je v tem mestu glavna industrija. Zaslužijo se primeroma dobro, tako da se človek lahko pošteno preživi, pa tudi za gasitev žeje ostane kakšen nikelj; ker se z "niklji" ne gasi žeje, ga pa zamenjamo za kakšno tekočino; saj veste, kako se vrše take stvari.

Po vrtovih sem že videl pridne ženske opravljati vrtna dela, kar je znamenje, da so dale slovo stariki zimi do druge jeseni.

Pa tudi fantje se počajo z vrtinimi opravili, kajti vrtnarstvo je navsezadnje bolj moški kot pa ženski poklic. Nekateri fantje sicer nimajo mnogo pojma o umnem vrtnarstvu, toda se pa toliko bolj razumejo na presajevanje evetlic. Naš rojak John Obreza si je pripravil zelo lepo gredico v Kenmore v njo pa je presadil iz enega kenmorskih vrtov lepo "evetko" Albino Strle. Dne 13. aprila sta obhajala svadbo med številnimi prijatelji in prijateljicami. Ženin in nevesta sta v tem kraju splošno poznana in valed poštenih značajev zelo priljubljena. Upam in želim, da bosta s svojim poročnim vrtom dobro uspevala.

Poročna slavnost je bila izvrstna; raznih dobrot sveta ni manjkalo in tudi rujna kapljica se je iskrla v majolikah ter s svojim odsvetom rdečila veselo obraz; da ne bo kdo rekel, da sem se zlagal, češ, da odsevi ne rdeče obrazov, moram priznati, da smo te "odseve" tudi zaznavali, kar menda tudi vi verjamete, da potem sigurno pomagajo človeku do boljše "zarbe". Rojak Špehek iz Clevelanda je pa tako lepo prebiral po tipkah svoje harmonike, da se nismo mogli premagovati, pa smo premikali naše stare in mlade noge po zvokih godbe. Kaj se hoče; poroka je samo enkrat v življenje; no, lahko je večkrat, ampak ponavljanje nima več tistega pričakovanja in druga tretja poroka je le nekakšna formalnost, nevesta in ženin tudi nimata tistega mladeniškega ognja, sicer pa, kaj bi vam pravil, gotovo ste že videli, ko so se poročali vdovec in vdova, stare dvice s še starejšimi pečlarji. Vse nekaj drugega je, kadar se poroča mladina v evetu življenja. Tega vam ne bom razkladal natančneje, ker bi vzele preveč časa in pa, ker ni potrebno; eni ste že skusili, eni pa še boste. "Sreča te išče, um ti je dan", je pel Vodnik. Zato pa, fantje, korajžlo! Tudi tu imamo nekaj parov krasnih rožic, ugodnih za presajanje in v novih vrtovih v varstvu poštenih vrtnarjev bi gotovo dobro uspevale. Nekateri si želimo zopet takega dogodka; kot zadnjič, ker ima človek priliko, da se nekoliko povese. Kot se čuje, bo res kmalu ena utrjana, oziroma presajena na ugodnejši vrt. Kadar se to zgodi, bom poročal.

Frank Kocjančič.

Collinwood, O. — V žurnalu iz St. Clair Ave. sem videl z debelimi črkami naznanilo, oziroma valilo na javni shod, ki ga priredi S. N. Z. ob priliki njene konvencije. Kot ljubitelj shodov sem se odločil, da se ga tudi udeležim,

četudi nisem član S. N. Z. in menda tudi ne bom. V nadi in troštu jo mahnem na shod v upanju, da nas bo potrošal naš nepozabljeni Trošt, ki pa je to pot imel častno sarko le za ploskanje bolj zajej, na odru ga pa ni bilo na ogled. Ko je predsednik otvoril shod, nas je temeljito seznanil z disciplino; dejal je, da se kakih medklicev ali vprašanj ne bo trpel in na kršitelje teh navodil se bo strogo pazilo in žnjimi tudi strogo postopalo. Pozabil pa je omeniti o nekakih signalnih znamenjih izza kulis, ki so imeli namen vpriporiti ploskanje pred njegovim nastopom. — Za predsednikom je sledil kot govornik dr. Bogomil Vošnjak, ki nam je med drugim pravil, kako je Martin Krpan prišel na Dunaj in kako je njegova kobilica pometala habsburške dvorjane, ko so jo hoteli spraviti v dvorni hlev.

Pokazal nam je tudi neki socialistični list, o katerem je dejal, da izhaja v Haagu; iz njega je citiral, da so tudi socialisti za Jugoslavijo. Pri tem se je Vošnjak zmotil le v toliko, morda valed pozabljenosti, ker ni pojasnil, za kakšno Jugoslavijo so socialisti. Mi na primer vemo, da so socialisti nastopali za Jugoslavijo že precej časa pred to vojno in to v okvirju balkanske federativne republike. Nikakor pa se niso ogrevali in se tudi ne bodo, za monarhistično formo s kraljevskimi sankcijami zakonov. Če se napačno informira kak inozemski socialistični list, ki odobrava takšno kakšnega londonskega odbora, oziroma krfsko deklaracijo, je temu edini vzrok nepoznanje jugoslovanskega vprašanja. Vsi socialisti, ki niso samo psevdosocialisti, zahtevajo in se bojujejo za neodvisno Jugoslavijo v interesu jugoslovanskih narodov, ne pa v interesu kake dinastije ali kaste.

Vošnjaku je sledil neki svedec, kakor se je sam nazival, in ekspresednik stokrat prevečene Slovenske lige, ki je omenjal ustanovitev Slovenskega republiškega združenja in dejal, kako je nudil tem ljudem roko v spravo za skupno delo.

Za njim je nastopil neki Srb, ki je tudi povedal nekaj fraz, ki jih tu ne bom omenjal, ker bi za čitatelje Prosvete ne imele pomena.

Ko so končali drugi govorniki, smo dobili še oevirek v osebi patra Zakrajška iz New Yorka, urednika psevdno nabožnega lista "A. M.", ki je nam pričel praviti o žganju. "Ko so nam mati skuhali dobre žgance, je dejal, kako smo bili veseli, da so nam dali še en oevirek po vrhu, posebno če je bil velik in masten". Kakega apetita med navzočim občinstvom s tem ni vzbudil, kajti emakanja ni bilo ališati. Morda dobri pater misli, da je on nekaj oevirek, ki ga je dodelila usoda ameriškim Slovincem. Ko je končal razpravo o oevirkih, je pričel citati dr. Krekovo oporoka in iz nje napeljal vodo na svoj mlin. Govoril je tudi o prostitutki Avstriji; kaj je pri tem mislil, so njegove skrivnosti in menda so tudi samo njemu znane.

"Čudna so pota božja." Kako hitro eni ljudje pozabijo, da so molili za zmago avstrijskega orožja pred vstopom Amerike v vojno in maševali za pokojnega monarha Frane Jožefa. Mar je bila prostitutka Avstrija takrat boljše in bolj demokratska, kakor je danes? Gospodje, Avstrija je že stara avtokratska država in njen državni stroj je bil biš in trpljenje brezpravja za njene narode. Mi smo to vedeli že prej, zato pa smo to vedno tudi

povdarjali. Nismo se udeleževali maš zadušnic, niti jih nismo naročali. Gospodje, manj zavijanj in več jasnosti je treba, če hočete uspešno skupno delo. Na shodih ne smete prepovedovati vprašanj, nego jih dovoliti; na ta način se bodo med nami bistrili pojmi; ako ni vse skupaj, kar uganjate z apeliranjem za skupno delo, navadna frazarija, potem bi morali nastopati precej drugače, kot v resnici nastopate. Ni dovolj, da se pobere nekatere točke iz programa S. N. Z. in se potem poziva vse ameriške Slovence na skupno delo. Če se vam program republiškega združenja dopade, zato vendar ni treba vzeti točke tega programa, nega ga enostavno sprejeti v celoti in skupno delo bi bila gotova stvar. Jaz ne vem, če vam bo mnogo Slovencev verjelo v odkritosrčnost vsega takozvanega programa, ki ste ga sprejeli na vaši zadnji konvenciji, če jo že hočete tako imenovati. Vsa stvar izgleda iz njihovega stališča nekako takole: "Ameriške Slovence je nemogoče pridobiti za krfsko deklaracijo. Zato nam je treba izhoda iz te zagate. Mi smo vedno zagovarjali to deklaracijo in pravili ljudem, da je priznana od vseh zaveznikih vlad. Vse to ni nič izdalo in tekom vse naše širne kampanje s raznimi najetimi govorniki nismo bili v stanu dobiti več kot kakih tristo članov za našo Slovensko narodno zvezo. Kaj nam je storiti, da dobimo ljudstvo na našo stran? Treba bo igrati skrivniške. "Sprejeli" bomo program, ki bo popolnoma ignoriral krfsko deklaracijo v vsem njenimi sankcijami in njenimi priznanji in potem šli pred ljudstvo in rekli: Glejte, to je naš program. Vse moč in vse pravice daje ljudstvu. Zahteva odpravo plemenitaških naslovov; daje ljudstvu moč, da samo odloča o svoji bodoči usodi, to je, da samo odloča kako državno formo želi, republikansko ali monarhistično. Zaplenili bomo veleposestva nemških in madžarskih magnatov, ki jih lastujejo v krajih, ki jih bo obsegala bodoča Jugoslavija.

Tu bi se človek že lahko vprašal, čemu samo nemškim in madžarskim veleposestnikom? Kadar se rešujejo taka vprašanja, jih je treba reševati na podlagi pravičnosti in meriti vsem z enako mero. To velja tudi za agrarno vprašanje, o katerem pravite, da je za Jugoslovane najvažnejše in ki ste ga dali v svoj program kot najvažnejšo točko. Tudi bi vam bržkotne nič ne škodilo, če bi vzele iz programa Slovenskega republiškega združenja tudi točko, ki zahteva nevtralizacijo vseh oblasti v razrednih bojih. Za nas je poleg agrarnega vprašanja tudi to zelo važno.

Konvencija S. N. Z. je torej sprejela program, v katerem ne reče, da prizna, niti da ne prizna veljavnosti krfske deklaracije. Pred ljudstvom bodo lahko rekli, da ni njihov program niti najmanj v sorodu s krfsko deklaracijo, medtem, ko vemo, da so sodelovali na tem zboru člani Londonskega odbora in v splošnem pristali krfske deklaracije. Te se ni zavrglo in na skrivaj ostane za izvršujoče kroge še v nadalje veljaven dokument, kakor je navadno imenujejo. Pred maso pa bodo šli s programom in kričali: "Kdo si upa trditi, da ni naš program demokracije? Nikjer ne boste našli točke, ki bi zahtevala monarhistično državno formo. Seveda ne zahteva niti republikanske, ker smo tako demokratski, da dajemo ljudstvu pravico, da si samo izbere formo države. S tem, da smo sprejeli tak program, dajemo vsem ameriškim Slovincem priliko, da se pridružijo Slovenski narodni zvezi in v okvirju njene organizacije delujejo za svobodo Jugoslovancev. Kot so se vse slovenske stranke združile v domovini na programu deklaracije Jugoslovanskega kluba v dunajskem parlamentu, tako se združimo tudi ameriški Slovenci brez razlike, na podlagi programa Slovenske narodne zveze.

Kdor bo nastopal proti temu programu, ta nastopa proti demokraciji in proti svobodi našega naroda."

Rečimo, da ima vsa ta akcija tak namen, kakoršnega sem opisal v gorajšnjih vrsticah; drugačnega si človek po natančnejšem studiranju sploh ne more razlagati. Vse dotlej, dokler ostane ta organizacija pod jurisdikcijo Londonskega odbora, mora zanjo veljati program krfske deklaracije.

Z britsko armado v Franciji. Nemci so pričeli danes zjutraj močno obstreljevati s topovi postojanke v somski sekaji. Danes zjutraj so sovražni severovzhodno od Alberta napadli le s srednjih postojank. Britje so jih vrgli nazaj. Severno od Mervilla se Britje topniškim ognjem razglašali dotočenje nemških čet.

je za končni cilj, kar se tiče rešitve jugoslovanskega vprašanja.

Slepomišljenje je včasih lahko prav zabavna igra, če se jo igra le za zabavo; vse nekaj drugega pa je, če se hoče slepomišliti maso, kajti ta mora prej ali slej spoznati namene, ki se skrivajo za takimi igrami. Včasih pridejo do takega spoznanja mnogo hitreje, kot pa žele prizadeti krogi.

Slovenci se bodo še nadalje borili za program Slovenskega republiškega združenja, ker je to program jasnosti, in ker je delovanje Slovenskega republiškega združenja jasno in določno, brez zavijanj in mahinacij. Važnost našega programa so spoznali tudi delegatje S. N. Z., ko kor jih je sploh bilo; ter vzeli svoj program precej točk iz programa Slovenskega republiškega združenja.

Počakajmo še nekoliko, da nam povedo, kaj in kako nameravajo urediti svoje delovanje v bodočnosti. Morda bodo končno vendarle spremenili svojo neuspešno taktiko med ameriškim Slovinci in prišli delovati na ljudskem programu, kot ga je sprejelo Slovensko republiško združenje. Morda; morda pa tudi ne; zato pa moramo počakati, da vidimo kakšno bo njihovo delovanje, se da, to so se "prerodili in prenovili."

A. Ličan.

Za zabavo in kralečkanje

Urednik lista za umetnine: — "Konj na vaši sliki ima neke komične noge."

Umetnik: "Mogoče, ampak ja sem mislil, da vi izdajate kajli list."

Mlad mož: "Mar ti nisem tle grafičar, da ne jemlj svoje matere s seboj?"

Mlada žena: "Seveda si; zato pa je mati prišla z menoj, kaj? dobila je v roke telegram in sedaj je prišla da se prepriča, čemu je bojiš."

Zaljubljen armade. "Čemu si se poiščeš dela, tramp zamazan!" — "Gospa, jaz sem član armade brezposelnih". — "Hm." — "Služim pri bataljonu dolžnikov."

Se jih ne more prešteti. Stara ženica: "Zakaj nam se miralita ne pove koliko potopljaj se že potopili?" — Mornar: "To ni tako lahka stvar, mamica; kajti mi nimamo dovolj potapljačev, ki bi hodili po morskem dnu in šteli potopljene submarine."

Mati: "Ne jej toliko tiste sadja, drugače ti jih še par mažim."

Deček: "Mama, ali bi me ti dala tepla, če bi bil jaz bolan?" — "Če bi bil bolan, potem gotovo ne." — "Vidiš mama, sedaj bom pa jedel toliko časa, da bo bolan."

ZADNJE VESTI

NEMOI . OBSTRELJAVANJE HANGARD S TOPOVI.

Pariz, 24. aprila. — Nemška artilerija obstreljuje zavzemljive postojanke med Sommo in Hangard-en-Santerre.

Nemške patrulje so izvršile vpade med Laasignyjem in Noyonem, severozapadno od Rheimsa in v Vogezih, ki so končali v Nemcih brez uspeha. Ujetni so ostali v francoskih rokah.

SOVRAŽNIKOVA SMODNIŠKA ČA ŠLA V ZRAK.

London, 24. apr. — Nemški listi, ki so došli v Curih, poročajo, da sta šla v zrak dve avstrijski tovarni pri Glasenbachu blizu Solnograda, v katerih so delovali smodnik. Tako poroča Exchange Telegraph iz Švic. Eksplozije je povzročil požar.

ANGLEŠKI ZAVENILI HIPER SOVRAŽEN NAPAD.

Z britsko armado v Franciji. Nemci so pričeli danes zjutraj močno obstreljevati s topovi postojanke v somski sekaji. Danes zjutraj so sovražni severovzhodno od Alberta napadli le s srednjih postojank. Britje so jih vrgli nazaj. Severno od Mervilla se Britje topniškim ognjem razglašali dotočenje nemških čet.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski pisatelj EDGAR MONTEIL
Prevodil F. K.

(Nadaljevanje)

"Tako," pravi Chanut, "pustili ste si plačati vožnjo, ste bili cel mesec zastoj v Vernouxu, sedaj pa hočete prelomiti besedo!"

"Saj rad povrnem vaše stroške," odvrne Monestrel, "kar sem pa snedel, tega ne morem povrniti."

"Vi ste neotesanec," vpije Chanut, "dostojen človek ne ravna na tak način; dana beseda je sveta... Gotovo mislite dati hčer republikancu Galtieru?"

"Ne dam je sam, ljubi gospod Chanut, sama hoče..."

"Ljubi gospod! Nisem več vaš ljubi gospod, nimam nič več z vami opraviti. Vi ste odpadnik, zapuščate nas, ker smo izgubili igro, kakor podgane potapljačjo ladjo. Mi pa ostanemo svojega prepričanja, zvesti svoji zastavi. Dobro naj se vam godi, gospod Monestrel."

"Lahko noč vsem skupaj," odvrne Monestrel ravnodušno in zapusti sobo. Bil je jako zadovoljen.

Ko bom imel vnuke, si je mislil, lahko se bodo veselili, kajti podedovali bodo vsak lepo vsotico! Nad dvanaeststisoč frankov! Da, da, očka Monestrel si je tudi prihranil tako kakih tristo-tisoč frankov! Lucija bo imela lepo življenje. Stari Galtier mi je sicer res mnogo nagajal, ali o Albertu ne morem nič reči, pri Bergerouovi pravdi je bil jako dostojen, ravnal je z menoj jako milo. Moja žena ima prav, on je prijeten mlad mož, med tem ko je Tenin zoprno ostuden.

Ko je bil Monestrel pri Chanatu, je šla njegova žena k Galtieru, katerega pa ni dobila doma, bil je pri Crillonu, kjer je bila tudi Lucija. Poslala je ponj.

"Prosim vas, Albert," je rekla, "da pridete ven, ker imam nujno z vami govoriti. Železo se mora kovati, dokler je vroče, to se pravi, moj rič je sedaj v pravem razpoloženju, če sedaj snubite, ni se vam treba bati zavrnitve, toda pričeti morate previdno. Vem, da vam ni nič ležee na doti..."

"Dota je zame postranska stvar, vzel bi Lucijo skoraj raje brez denarja, da ne bi mogel nihče misliti, da sem jo vzel le radi tega."

"Razumem to," odvrne gospa Monestrel, "vaše premoženje vam to dovoljuje. Nasprotno pa ne bo Lucija nihčevar izgubila, če nekoliko počaka, ona je naša edina dedinja, za njo hraniva. Za mojega moža bo jako odločilno, če ne vzame te dote. Recite mu..."

"Hitimo... tačca, gorim nestrpnosti, da doblim njegovo privoljenje!"

Prišla sta še pred Monestrelom domu.

"Veste li, kje je sedaj?"

"Nimam pojma."

"Pri Chanatu, da vzame svojo dano besedo nazaj. To je moje delo."

"Vi ste vzor tačce."

Monestrel je prišel ravno domu.

"Zet, dobrodošel," mu zavpije veselo nasprotni in mu poda roko. Svoji ženi pa pravi: "Pojdi po Lucijo."

Gospa Monestrel hiti slušati.

"Tu, Lucija," vzklikne oče, ko vstopi, "oh, jemi svojega zaročenca, nimam nič proti temu."

"Ali je res?" šepeta ona srečna na Albertovem vratu. "Ali so sanje?"

"Da, Lucie," odvrne Albert, "res je, niso sanje! Toda saj sem vedel, da mora tako priti! Sedaj je pa konec najinega trpljenja, sedaj si moja!"

"Sedaj sta pa zadovoljna," pravi Monestrel svoji ženi, "le pogledj otroka, kako sta srečna."

"Mlada sta in ljubita se," odvrne ona z zdi-hljajem.

Albert se obrne k Monestrelu in reče: "Zah-tevam samo vašo hčer, gospod Monestrel, dote ne rabim."

"Ho, ho, ne rabite? Dote?" se smeji Monestrel. "Iz tega ne bo nič. Ne bom pustil iti svoje hčere brez dote, imam tudi toliko ponosa. Dam ji svoje posestvo Monfanceon, katero sem kupil za petdesettisoč frankov in je gotovo mnogo več vredno..."

"Ali Monestrel," ga prekine njegova žena, "ker Albert..."

"Tiho, stara," jo zavrne nje mož, "nama o-stane dovolj, da bova lahko živela, mogoče ne! Pusti mi torej veselje."

Monestrel ni mogel strpeti doma. Šel je na cesto, vstavljal ljudi in jim pravil, da se ni mogel več vpirati prošnjam svoje hčere, da je raz-dri s Teninom in jo bo dal Albertu.

"To je prav!" — To je bilo pametno! — so dejali ljudje. — "Krasna dvojica!" — "In že-nin ni tuje!"

"Otroci bodo milijonarji," reče Monestrel.

"Milijonarji!" so strmeli ljudje.

"Da," odvrne Monestrel in prične naštevati Albertovo premoženje, kakor preje njemu žena.

"Da dopolnim milijon," je pristavil, "bom dal svoji hčeri posestvo Monfanceon, ki je med brati vredno sedemdesettisoč frankov. Ne ostan-e mi nič, kakor snop slame in grizljaj kruha..."

"O, o, gospod Monestrel, ostanite vam še ja-ko mnogo!"

"Ne, nič, tudi kosček kruha ne."

Novica o Lucijini zaroki se je hitro razši-рила in ljudje so hiteli častiti Monestrelom. Pr-vi so bili Crillonovi.

"Daj se objeti, Lucija," vzklikne Ana, "ve-selim se tako s teboj."

"Kjer se poljubljuje, tam sem jaz zraven," pravi Pavel.

"Ali naj ostanem prazen?" vpraša Albert in potegne svojo nevesto k sebi.

"Imenitno," vzklikne Allard, ki je ravno vstopil. "Prišel sem," pravi Monestrel, "da vam čestitam, to ste ja dobro naredili. Ali razen tega srečnega dogodka je še ena novica v Royboni, naš prijatelj, grof Couroules, je odšel."

"Odšel?"

"Da, njegova lepa prijateljica ga je takore-koč odpeljala. Poslovil se je pri meni in me pro-sil, naj ga oprostim pri drugih prijateljih, ona ne more dalje tu vzdržati, mora takoj ž njo v Pariz. Pozdravite vse prav srčno, je rekel, samo gospej pl. Slepičevi ne recite nič, pustim jo kap-lanu..."

"In knjige?" vpraša Galtier.

"Za te se ni brgal, niti ene vknjižbe ni na-redil sam, tudi se ni nikdar prepričal, če izvr-šuje pisar popolnoma njemu prepuščeno delo pravilno."

"Tu pridejo lepe nepravilnosti na dan."

"Saj bo še drugih tudi mnogo! Po taki vladi..."

"Veste kaj," pravi Pavel, "stvar mi popol-noma ni ne vgaia, maršal še sedaj ne miruje..."

"On in njegovi pomočniki, vojvoda Broghe in Fourtou..."

"Fourtou je izvržek človeštva."

"Ti trije so vsega zmogli."

"Vse se jim lahko zaupa: povzročili so 24. maj in 16. maj! Nimajo nič sramu in poštenosti v sebi."

"Kakor govore njih časopisi, namejajo na-pad iz zasede, nastavlja jo pasti..."

Ta pogovor je vznemiril Monestrela, še bolj pa, kar so pisali reakcionarni časopisi.

"Ali sem se mogoče prehitel?" se je izpraševal. "Stvar se mi ne zdi že končana, republikanci še nimajo moči v rokah. Zašlepi me je mlajon... to je slaba stvar."

Ko ga je srečal Chanut na cesti, mu je rekel porogljivo: "He, he, zadnja beseda še ni bila izgovorjena, republikanci so imeli sicer ljudstvo za se, ali ne armade, kdor ima pa armado, ima zna-ga! Vašemu ljubemu Galtieru se zna še slabo goditi!"

In župnik je rekel: "Naša edina nada je, da reši markiz Francijo svojih lastnih sinov."

Monestrel je bil vedno nemirnejši, pa še ne-ka druga stvar, razen politike, ga je jezila; nje-gova žena mu je vedno predbacivala, da je dal posestvo Monfanceon, ki je prinašalo tako lepe do-hodke, tako po nepotrebnem."

"Ne," je rekel, "ne morem dati hčere kar tako, brez dote, to bi bilo preveliko ponižanje. Pri našem premoženju damo prav lahko zetu, ki je milijonar, petdesettisoč frankov. Kar me pa jezi, je to, da bo morala Lucija imeti balo."

"Seveda."

"Vidiš, to je neprijetno."

Da, v gotovini denar dati, to je bilo za Mo-nestrela najhujše, če da posestvo, odreče se s tem samo dvatisoč frankov letnih dohodkov, bala ku-piti, se pa pravi seči v žep in dati lepe zlatni-ke. To je bilo bridko.

Šel je več ko desetkrat vsak dan k pisalni mizi, odprl predal in vzel iz njega platnene vre-čice, napolnjene srebrnikov in cekinov, jih od-vezal in mešal po njih s prsti; zraven pa je zdi-hoval.

Končno ni mogel več zdržati; šel je h Gal-tieru in rekel: "Saj veste, ljubi prijatelj, s kakš-nim veseljem sem vam dal posestvo Monfanceon, toda glejte, v gotovini mi pa manjka denarja, in če bi moral kupiti svoji hčeri balo le za petsto frankov, moral bi si denar izposoditi, ker ne mo-rem dobiti od svojih upnikov letos nič nazaj. Bilo bi mi torej jako ljub, če bi vi..."

"Ali ljubi Monestrel, ne delajte si nikakih skrbi, seveda bom poskrbel jaz za balo, z vse-ljem."

"O, ljubi Albert, spravite me iz velike za-drege."

"Prosil bi vas pa tudi jaz, določite dan po-roke."

"Ah, saj se tako ne mudi, zaročeni čas je naj-lepši, uživajte ga še nekaj časa," odvrne Monestrel in se odstrani.

Med potjo si je mislil: Albert je res čeden deček, niti trenutka ni pomišljal, takoj je re-kel da, res imeniten, ljubi človek, to se mora reči... toda s poroko se nočem prenapliti, kajti če pride do nasilne premembe vlade... potem... lahko noč, milijoni...!

Albert in Lucija sta se videla sicer vsak dan, ali bila nista nikdar sama, gospej Monestrel se ni zdelo primerno, da bi ju pustila sama, in ta-ko je sedela vedno poleg, da nista mogla zaljub-ljenca govoriti nikdar nemoteno.

Albert je predlagal, naj potujejo skupno v Lyon, da si kupijo balo, ali Monestrelu so od-mikali ta dan vedno dalje.

Peljal se je sam v Lyon in naročil spalno so-bo v slogu Ludovika XIII. iz izrezljanega hrasto-vega lesa, katero je želel na poročni dan v Roy-boni. Potem je šel v Saint Marcellin, kjer je vzel hišico v najem. Bila je skoraj zunaj mesta, v le-pi legi, z razgledom na gorovje. Pustil jo je po-polnoma opremiti in se pečal sam z opravo, ka-tero je izbral jako okusno.

S potovanja pa je prišel slabe volje, politi-čen položaj se je zopet poslabšal in od zanične trojice: Mac Mahon, Broghe in Fourton, je bilo vsega pričakovati.

Reakcionarec je zopet pričel rasti gre-ben. Župan Roybone se je prikazal zopet po uli-cah in govoril porogljivo: "Le zabavljajte na vlado, kakor hočete, saj niste daleč več tako po-nozni, kakor ste bili dan po štirinajstem ok-tobru!"

Župnik Mingral, ki je kar naenkrat prene-hal s svojimi cerkvenimi slavnostmi, je pričel zo-pet s svojimi pridigami in izpadi proti republikan-cem. Radi tega ste sklenili Ana in Lucija, da sploh ne gresta več v cerkev.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Pisal Benet Trebinsky.

(Nadaljevanje.)

"Svojo naklonjenost, jasni voj-voda? — In nič več? — Samo svo-jo naklonjenost... In vendar je knežja naklonjenost bolj begoča kakor najbolj divji hudournik in manj trajna kakor pena na vo-di..."

Soběhrd ni niti vedel, kako je prišel na dvorišče; obliže mu je gorelo v najslabšem ognju, v gla-vi se mu je vrtelo...

"Za Boga, Soběhrd, vendar se spametuj, pri najinem prijatelj-stvu..."

"Sama naklonjenost... samo prijateljstvo... in vendar sem jim manj kakor suženj..."

"Ti si bil pri očetu? ... So-běhrd!"

Černinovec je, kar najhitreje mogoče, nameril proti Strahovski brani. Vratislav ga je komaj do-hajal...

"Kaj se ti je zgodilo? — Govo-ri vendar..."

"Nesrečen sem... tako nesre-čen, da ti tega niti ne morem po-vedati..."

"Ali nisi rekel očetu za roko moje sestre..."

"Uganil si!"

"In oče?"

Soběhrd se je spustil v čuden smeh in se z obema rokama zgra-bil za glavo.

"Prišel je to moji nepremi-ljenosti in mi zagotovil svojo na-klonjenost... Ali je mogoče naj-ti bolj strupene besede, Vratislav, kakor so bile besede tvojega očeta in mojega vojvode? ... Po vsem je — po vsej moji sreči vse je izgubljeno... vse uniče-no..."

"Tudi najino prijateljstvo, So-běhrd!"

"Tudi najino... Vratislav..."

Oba mlada moža sta si molče stala nasproti in nista niti opaz-la, da se bliža brani četa jezdecov, na katerih je vse žarelo od zlata.

Med jezdec se je lesketala tudi škofova mitra, posejana z na-redkejšimi dragimi kameni, s pa-tirsko palico...

Bila jih je pre-cejšnja vrsta, in vsi so bili kakor rodni bratje... Na pobočju, kjer se z Bele Gore odpira pogled na Hradčane, so obstali, prednji so se vstopili skupaj, govorili tu-je, nerazumljive besede, kazali na svetovitako svetišče, ta z mitro in palico pa se je z dolgim, nepre-mišljenim pogledom zagledal na grajska poslopja. In ko so se zo-pet zganili, se je razlival iz njih naokoli svitel žar...

"Daniel... To so oni... že grede po njo... Moja Draguš-ka... moja edina duša..."

Soběhrd je kriknil z najobup-nejšim glasom, in predno se je Vratislav ozri po njem, mu je že za nedolžnim ogli izginil iz oči...

Res so prihajali Daniel po Dra-guško za svojega gospoda...

In izza tega dne ni bilo Soběh-da več videti na vojvodskem dvoru, dokler se ni šele to poslednjo noč priplazil semkaj nespoznan in neopažen. In bil je tudi priča več-jega dela pogovora med Draguš-ko in njeno materjo...

Vsaka beseda, katero je prinesel tihotni nočni vetrič z ustnice Premislave hčere na njegova ušesa, je bila meč v njegovo sree, in vendar od tukaj ni in ni mogel, kakor bi imel noge priklenjene s pretežko verigo, in celo diš je pritajeval v prsih, da bi mu ne ušla niti e-na besedica.

Sam Bog ve, kake misli so se po-rajale tedaj v njegovi glavi in kak namen ga je privedel semkaj. Oči so mu bile pod obrvmi nekako globoko vdrti, obliže je imel vse prepadeno, kakor da več nočij ni zatislil očesa...

"Bodi srečna, bodi zadovoljna, bodi blažena... Ali me čuješ, Draguška... Z Bogom... na svidenje..."

Ta trenutek so se posvetili nad Prago prvi solnčni žarki, na Hradčanih je nastal šum, neobičajen ob prvem dnevnem svitu...

Za mladega moža, ki se je preko dvo-rišča skoro bolj opotekal kakor korakal s trdnim korakom, se ni zmenil nihče, in če bi se bili tudi zmenili, bi se ne bil nikdo drznil, da bi ga ustavil. Soběhrd Černi-novec je bil na Hradčanih na voj-vodskem dvoru kakor v drugem domu...

Draguška je bila že zopet pri o-knu. Celu noč je komaj za trene-tek zatislila oči... čisto natan-

ko je slišala, da jo nekdo kliče, da ji veli z Bogom... Dvignila se je s postelje, zavila se in s plahim očesom pogledala na dvor... A tu že ni bilo nikogar. Le čedeli-ni so ji mrgoleli pred očmi, in vsi so bili v najbolj prazničnem obla-čilu... Morebiti se ji je to ven-dar samo sanjalo...

In še vedno, ji je v mladi gla-virnelo: "Bodi srečna, bodi za-dovoljna, bodi blažena..." z bolj in bolj zategnjenim odmevom, ko so se na lahko odprla vrata in so vstopile device, ki so jo imele za danes počesati in obleči v ava-tovsko oblačilo...

III.

In komaj je vželo nad Prago solnce, so se valile proti Hradča-nom in Strahovski brani po vseh ulicah neštevilne množice meščanov, meščank, mladenčev, mla-denk in vse družine.

Danes odpeljejo Draguško od očeta, od matere, za reke, za go-re, za gozdove in za morje... Ko-maj se je ozrla po rodnem kraju, komaj so jo opoznali in pričeli ljubiti, jim jo že zopet vzamejo...

Tako je pač usojeno vojvod-skim sinovom in hčeram. Koliko-krat so morale že hčere Premislo-vega rodu v tujino, in nato je bi-lo, kakor da je spomin na nje pa-del v vodo... Toda kamorkoli so prišle, povsodi so jih blago-slavljali in nikjer jim ni bilo tre-ba obžalovati njihovega priho-da...

Plakali so za njimi, vse dobro so jim želeli na pot, molili so za nje; toda kako se posloviti od te knežje hčere? — Za morje ni šla še nikdar nobena. In me-ščanke so že zdaj premišljevale, kako se bo Draguški godilo, in pri tej misli so jim solze stopile v oči, da skoro niso videle niti po-ta pred seboj. Kakor njene last-ne matere!

Na Hradčanih in od tukaj ži-sto do Strahovske brane je bila glava poleg glave, zastopana je bila vsaka starost, vsak stan...

Že so se od vseh strani ogla-sili zvonovi z najpolnejšimi gla-sovi in kakor bi vsi izražali tako ganljivo, tako nepopolno slo-glasje: "Z Bogom... z Bogom... z Bogom..."

Množice ljudstva so bile, kakor da se morje napihuje iz dna. Matere so dvigale na rokah otro-ke, da bi boljše videli; povsodi je bila glava pri glavi, in vedno so še prihajale nove množice...

(Dalje prihodnjič.)

Vabilo na koncert in veselico,

— ki je prirede —

DRUŠTVA ZAPADNE PENNA. V KOBIST S. R. Z. V DVORANI
DRUŠT. "POSTOJNSKA JAMA" V OANONBURGU, PA.

Dne 1. maja.

Vsopred. Overture: "Grand National"... igra slov. godba.
"Pozdrav"... poje pevski zbor "Ilirija".
Govor.
"Mladi vojaki"... proizvajajo slov. godba.
"Občutki"... poje pevski zbor "Ilirija".
Govor.
"Marseljeza"... igra slov. godba.
"Delavska himna"... poje pevski zbor "Ilirija".
Govor.
"Our President"... igra slov. godba.
"Jadransko Morje"... poje pevski zbor "Ilirija".

ODBOR.

Začetek koncerta je ob pol treh popoldan, začetek veselice pa ob šestih večer. Društvo "Postojnska Jama" je dalo dvorano na razpo-lage zastoj in odstopilo od vsakega dobička v prid S. R. Z. Cenjena občinstvo se prosi, da se te veselice in koncerta polnoštevilno udeleži, ter pripomore k boljšemu uspehu. Prvi MAJ je praznik delavskega so-roda in najprimernejše je, ako ga praznujemo kot zavedni delavci v prid S. R. Z.

ODBOR.

Vabilo na veselico.

— katero priredi —

BOG. KLUB ŠT. S. J. S. R. Z. V OCHENAUH, PA.
V PROSLAVO MEDNARODNEGA PRAZNIKA

Prvega maja.

Veselica se bo vršila v Slov. Izob. Domu na Franklin Boro, dne 1. maja, t. l.

Začetek točno ob 7 uri zvečer.

Vstopnina 50c.

Vsi, ki se zavedajo, kaj pomeni ta dan za delavstvo, je njih dol-gost, da se veselice s svojimi prijatelji in tovariši polnoštevilno ude-leže. Za primeren program bo skrbel odbor.

Vsi na proslavo prvega majnika kliče

ODBOR.